

GEZANGEN VAN DE WREDE NACHT

De vampier van onze verbeelding

Gertjan Kock

KLEINE SERIE EERSTELAS GEDICHTEN 1

Gertjan Kock is dichter en antropoloog. In deze hoedanigheden speurt hij naar de mistige grensgebieden van de menselijke verbeelding, waar hij verlangen aantreft in een innige omarming met afschuw en verbijstering. Van zijn vreemde ontmoetingen doet hij verslag in poëtische vorm, waarbij hij de conventies van metrum en rijm gebruikt om uiting te geven aan het onvoorstelbare en onvoorspelbare. Wegens zijn grote literaire inzet voor de randfiguren van de onuitputtelijke menselijke familie is hij in 2002 benoemd tot lid van verdienste van de keizerlijke Accademisz Mahorz Valahia Remembru in Sighisoara.

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij een reisstipendium van het Draculapark (<http://www.draculapark.ro/>) in Roemenië.

© Gertjan Kock, januari 2003

Westerweg 82
1815 DH Alkmaar
telefoon: +31 (0)72 528 03 65
telefax: +31 (0)72 528 03 65
email: heytkock@xs4all.nl
www: <http://www.xs4all.nl/~heytkock/>

Gezangen van de wrede nacht

Frivool en onberekenbaar is het menselijk lot. Een mens is hoe hij ervaren wordt. Als weinig anderen heeft Vlad Tepes, in de vijftiende eeuw vorst van Valahia dat moeten ervaren. Geboren in 1431 in een uithoek van Europa, in Sighisoara in het hedendaagse Roemenië. Door de wispelturigheid van de geschiedenis voorbestemd om het westen te verdedigen tegen de oprukkende Ottomaanse Turken. Door kundige diplomatie en militaire daadkracht erin geslaagd de soevereiniteit van zijn kleine vorstendom te bewaren. Visionair staatsman. Grote hervormer. Daadkrachtig bestrijder van misdaad en onrecht. Maar beoordeeld op de spaanders van zijn hakwerk, de scherpe houten palen waarop hij de overtredders van zijn wetten liet spietsen. De geschiedenis ingegaan om zijn zucht naar bloed. Om de wreedheid van zijn nachten.

Weinig wezens hebben de menselijke geest zo gestimuleerd als de vampier. Vanuit zijn duistere uithoek in Transsylvanië is hij rusteloos op reis gegaan en heeft hij de hele wereld veroverd. Tegenwoordig duikt hij vaker op dan ooit en lijkt hij zich dagelijks te verjongen en vernieuwen. Een hele bedrijfstak is opgebloeid om de mensheid tegen hem in bescherming te nemen, maar het lijkt hopeloos, het kwaad is overal. Het leidt geen twijfel dat het kwaad in ons zelf aanwezig is en dat hoe harder wij het bestrijden hoe machtiger het wordt.

In de negentiende eeuw is de vampier, die fladderende bloedzuiger, ontsnapt uit de vervallen bouwsels van het volkse bijgeloof en als Dracula zijn zegetocht begonnen door de salons van de beschaafde wereld. Hij is als gast ontvangen, als een van ons, getooid met een luisterrijke stamboom en een grafelijke titel, gezegend met onberispelijke manieren en de duistere charme van het onberekenbare *je ne sais quoi*. Hij appelleert aan fantasieën die we verdrongen hebben, maar die we diep in onszelf tegenkomen en huiverend koesteren. Hij is wie we zouden willen zijn als niet schaamte en conventies ons tegenhielden. En tegelijkertijd haten we hem en negeren we hem omdat we niet willen accepteren dat hij is als wij, en tegelijk zo anders, ongeremd, volledig.

Laten we het erop houden dat hij slechts bestaat bij de gratie van onze eenzijdigheid, van het feit dat we in naam van de beschaving een stukje van onze persoonlijkheid hebben afgesneden. Waar Eros wordt geweerd komt zijn tweelingbroer Thanatos verhaal halen. De vampier is het product van een slecht begrepen zelfbeheersing die is uitgelopen op een karikatuur van sublimatie. Waar de driften worden onderdrukt duikt graaf Dracula op. Het is geen wonder dat hij op het toneel verscheen in het Victoriaanse tijdperk waar stoelpoten werden bedekt om te voorkomen dat ze aanleiding gaven tot onkuise gedachten.

De hedendaagse vampier is gedemocratieerd en laat zijn adellijke titel thuis. Hij is de oceaan overgestoken en heeft domicilie gekozen in het land van de onbegrensde mogelijkheden, de nieuwe en beste thuisbasis van de dubbele moraal die de hele wereld moet veroveren. Waar hij zich vroeger bediende van manieren moet hij het nu hebben van zijn prettig uiterlijk. Het is een visuele wereld tegenwoordig, waarin de jeugd het voor het zeggen heeft. In alle vormen van jonge onbenulligheid vertoont hij zich op televisie, om daar bestreden te worden door Buffy, het nietszeggende Maybelline-meisje met het hart van goud en de seksuele uitstraling van een goudvis. Maar hoe vaak hij ook verslagen wordt in een gevecht zonder bloed en verwonding, hij zal altijd blijven bestaan en de zoete dromen verstoren. De echte vampier is

wellicht de Verenigde Staten zelf, die met zijn verkwistende levensstijl en zijn niets ontziend egoïsme voortdurend de levenssappen uit de wereld zuigt. Die met blind enthousiasme ons bij voortduring inpepert dat de *American way of life* de beste is en even vergeet dat als we allemaal op de reuzenvoet zouden leven en verkwisten als de Amerikanen de aarde het allang begeven had. Twee diepe gaten in de hals van de aardkorst hadden dan de plaats aangegeven waar holle bolle bloedgijs zijn beet had geplaatst.

Dat is echter politiek, laat ik het over poëzie hebben. Laat ik het grote gebaar achterwege laten en me concentreren op de microkosmos van het menselijke ervaren. Ik heb geprobeerd de vreemde gast die voortdurend in onze woningen opduikt in een vijftal gezangen te portretteren. Daarvoor heb ik mijn toevlucht genomen tot een stijl van dichten die Dante Alighieri heeft ontwikkeld en die in de recente vertaling van de *Divina Commedia* zijn Hollandse vorm heeft gekregen. De *terza rima*, de terzine, een vorm die zo zijn eisen stelt aan versvoet, metrum en rijm. In deze beperking dient zich echter de meester te tonen. Voor mij waren deze gezangen een reis waarin ik in woelige wateren de weerbarstigheid van deze vorm van dichten heb ervaren en geen bestemming. De *Divina Commedia* is een bij uitstek verhalend gedicht, met een boodschap in hoofdletters. De terzine past hierbij. Mijn pogingen om in de eerste twee gezangen een lyrische toon aan te slaan kostten dan ook de nodige moeite. Verrassender was de constatering dat de terzine zich goed leent voor *light verse*. Het derde gezang, dat ik in aanleg verhalend bedoeld had, nam na enige regels op eigen kracht een scherpe bocht richting lichtvoetigheid en ironie. Ik heb me met plezier laten meeslepen en me alleen bekommerd om het feit dat ook dit gezang in falset moest eindigen. Het vierde en vijfde gezang brengen ons, om Dante niet te zeer te laten woelen in zijn graf, terug naar een gepaste vorm van ernst, en pogen de lezer een spiegel voor te houden. Schrik niet, als in de spiegel geen vampier zichtbaar is, want dat zijn ze nooit. Maar denk wel even na, als in de spiegel geen enkel beeld zichtbaar is... Hoewel, is dat niet de moraal van het verhaal: dat er een vampier in ieder van ons aanwezig is, in ieder geval in onze verbeelding?

Eerste gezang

Ik lijk het beest dat naar de schoonheid lonkt
Een monster van het zuiverste verlangen
Dat onverhuld met zijn behoeften pronkt

Blind ben ik in jouw levenslust gevangen
Geen redelijk gevoel, geen inzicht blijft
Als ik de bleke blos zie op jouw wangen

Een storm steekt op, geen bui die over drijft
Geen bries die plagerig de huid wil strelen
Je wordt er tomeloos door ingelijfd

Let op: het oeroud spel dat wij gaan spelen
Kleurt hongurig mijn zinnen meer dan rood
Je kunt slechts luisteren naar mijn bevelen

Leg dus gedwongen heel je onrust bloot

Tweede gezang

Vol spijt gaat in de zee de zon verloren
Maar voor de schimmen breekt het leven aan
Ze worden elke nacht opnieuw geboren

Het is een wonder dat ze zo ontstaan
Ze lijken aan ons dromenrijk ontsproten
Om daarna ongestoord hun gang te gaan

De paria's van onze geest, verstoten
Verjaagd uit ons bestaan van kleur. En kijk
Hoe zij hun tanden vol van wraak ontbloten

De dromen zijn ook mijn geboorteslijk
Geschapen ben ik uit het diepste duister
Gevormd in het wraakzuchtig schimmenrijk

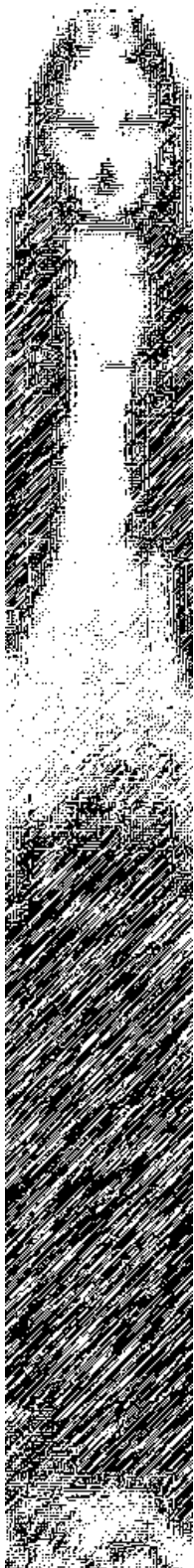
En slinks dring ik me op. Vol zoet gefluister
Richt ik mijn pijlen op een schone maagd
Die ik zo heimelijk in boeien kluister

Al vele eeuwen lang heb ik gejaagd
Zolang het licht is lijk ik te vertrouwen
Maar 's nachts doe ik pas echt wat mij behaagt

De valse slaap zal je voorgoed berouwen
Als je vol angsten moe je ogen sluit
Zul je het ochtendlicht niet meer aanschouwen

Je zult ontwaken als mijn dode bruid

Derde gezang

Zie mij als man in voor- en tegenspoed
Nooit ben ik voor mijn plichten weggekropen
Noblesse oblige, en wat moet dat moet

Een jonge vrouw is met mij meegelopen
Ik heb haar vriendelijk de weg gevraagd
Ze zal haar onschuld met de dood bekopen

Van alle vrouwen die ik heb gejaagd
Is geen mijn hongerige greep ontkomen
Geen wroeging heeft ooit mijn gemoed geplaagd

Ik heb ze altijd zonder spijt genomen
Bedenk: ik heb geen keus, het is mijn aard
Ik zie geen kans mijn honger in te tomen

Toch ben ik elegant en fijnbesnaard
Hoe ook hun doodsangst mij weet op te winden
Hun bloed drink ik voorzichtig en bedaard

Het kost me echter moeite me te binden
Voor mij duurt liefde slechts één nacht, niet meer
Daarna moet ik een nieuwe partner vinden

Alleen Mathilde zie ik telkens weer
Ook haar heb ik zonder pardon gebeten
(En toen ze lachen bleef een tweede keer)

Nadat ik ruw zelfs haar had neergesmeten
Zag ik de vreugde in haar schalkse blik
Ik was te aardig, heeft ze mij verweten

En hoe ik haar ook beet, ze gaf geen kik
Haar bleke naaktheid wist mij in te palmen
Dit is dus liefde, zo beseftte ik

De woorden bleven in mijn hoofd weergalmen
Haar gaf ik, wat ik nimmer heb gedaan,
Het schaduwleven zonder nog te talmen

Dus in die witte nacht, bij volle maan
Heb ik de ondoed in haar ziel geblazen
Vol bloedzucht gaf ik haar een nieuw bestaan

Vers bloed goot ik in twee kristallen glazen
Verlekkerd dronk ze van het rode vocht
En sprak: "Mijn bijzucht zal je nog verbazen"

Ze kustte me. "Kom, neem nu wat je zocht
Al kun je in de strijd je hart verliezen
Bemin me toch maar zonder achterdocht"

Haar scherpe tanden pijnigden mijn liezen
Zo bleek, toen ik haar gretig tot me nam
Een leuker spel had ik niet kunnen kiezen

Daarna was pas het hek echt van de dam
Ik nam haar in een houdgreep in mijn armen
Op het moment dat ze speels tot mij kwam

Toen ze vervolgens smeekte om erbarmen
Sprak ze volleerd de taal die ik verstond
Verrukt kon ik me aan haar kreten warmen

Subliem gekrijs ontsnapte aan haar mond
Om zo vol bloed de liefde te bedrijven
Was een genot dat ons nauw samen bond

Een purpertint bedekte onze lijven,
Orgastisch kleurden we de liefde rood
Geen pen kan deze euforie beschrijven

De liefde overwon ook hier de dood
Dit dom cliché, zo voelde ik bewogen,
Maakte van deze vrouw mijn lotgenoot

Neem van mij aan, als mensen elkaar mogen
(En voor vampieren geldt hetzelfde feit)
Dan zijn ze meestal blij en opgetogen

En altijd vinden ze gelegenheid
Hun allergrootste passies te bedrijven
En zich te wentelen in vrolijkheid

Want zonder op dit punt te overdrijven:
Zolang oprecht men interesses deelt
Zal hartstocht echte liefde doen beklijven

Wat bovenal hierbij mijn ego streelt
(Ik blijf me op dit punt maar steeds verbazen)
Is het gemak waarmee ze mannen keelt

De macho's zijn de allergrootste dwazen
Het type dat een kutje vullen wil
Zo'n zak die op elk kontje zit te azen

Wanneer die zegt: "Ik wil met jou van bil"
En dronken in haar kruis begint te graaien
Dan hoor ik al de ijselijke gil

Want ik weet waar het spel op uit zal draaien
Ik weet wat hier het hoogtepunt zal zijn
Het doel waarmee Mathilde zich laat paaien

Voor haar is het veel meer dan bloedfestijn
De rite van de ruwe penetratie
Is opmaat voor de allergrootste pijn

Haar eerste snelle beet leidt tot castratie
Zodra het bloed woest uit de wonde spuit
Beweegt haar dierlijk lichaam zich vol gratie

Wreed kwelt zij nu haar jammerende buit
Terwijl vol angst de sul ligt dood te bloeden
Zuigt zij tevreden al zijn aders uit

En dan, wat u misschien niet zou bevroeden,
Maar vrouwen krijgen door het spel pas zin,
Begint in haar het diep genot te woeden

Ik vond het ongepast, in het begin
Onmachtig mij haar driften voor te stellen
Zat ik er zelfs behoorlijk over in

Ik stond al klaar mijn oordeel te gaan vellen
Toen ik begreep dat ik kleinzielig deed
Waarmee ik, naast mijzelf, ook haar moest kwellen

Dus zei ik haar dat het, oprecht, mij speet
Dat zij, voor mij, geen pretje ooit moest laten
Maar dat ik gaarne deelde in haar leed

Een man moet over zijn gevoelens praten
Zo niet, dan raakt hij licht uit evenwicht
En zal zichzelf en zijns gelijken haten

Ik heb mezelf gelukkig opgericht
Toen zij vol teer gevoel mij mededeelde
Dat zij ten zeerste aan mij was verplicht

En wilde dat ik deelde in haar weelde
Ze deed het ook voor mij, zo sprak ze zacht
Als ze vol overtuiging iemand keelde

Op deze mildheid was ik niet bedacht
Scharlaken vreugde deed mijn geest verkillen
En onheilszwanger somberde de nacht

Haar onbaatzuchtig aanbod deed mij rillen
Ik wist: met haar te saam op jacht te gaan
Dat is wat ik het allerliefst zou willen

En deze hartenwens stond haar wel aan
Ze sprak: "Je zult me zo gelukkig maken
Als jij me aan kunt vullen in mijn waan

Mijn schat, je weet mijn tere snaar te raken
Bemin me met je tanden, scherp en fel
Neem al mijn zachte delen in je kaken

Daarna zit ik zo lekker in mijn vel
Dat ik elk bijterig record kan breken
En uit wil blinken in het echte spel

Want lekker dollen, zo is wel gebleken,
Doet mij verlangen naar het echte werk
Maakt mij een vos met hele slechte streken

Als jij me zuigt verlies ik paal en perk
Dan wil ik hele voetbalteams gaan slachten
Jouw liefde maakt me gretig, mooi en sterk"

Ze nam me mee, ze kon niet langer wachten
De voetbalhelden zaten net in bad
En waren graag bereid haar te verkrachten

De overwinning had hen afgemat
Toch waren zij in allerbeste stemming
Toen mijn Mathilde naakt hun veld betrad

En geen van hen gevoelde iets van remming
De keeper greep haar, bracht haar in het spel
Het hele team besprong haar als een lemming

Met tweeëntwintig handen op haar vel
Werd het een heel gevecht wie eerst mocht scoren
Maar een sportieve strijd, zo zag ik wel

De harde training werkte naar behoren
Mathilde ging het hele elftal rond
Geen deel van haar ging voor het spel verloren

Ik keek, en zag de tanden in haar mond
Ik zag ze, telkens als ze werd genomen
Ik zag hoe scherp ze waren, hoe gezond

Ik zag hoe niemand kans zag haar te tomen
Ik zag hoe in de ongelijke strijd
Tot slot geen een tot scoren meer kon komen

Toen sloeg ze elf keer toe, blessuretijd
Ze keelde iedereen, vol zelfvertrouwen
Ik keek en voelde trots, vermengd met nijd

Jaloers nam ik daarop de spelersvrouwen

Vierde gezang

De hinderlagen van het grauwe duister
Zijn mijn domein. De heerschappij van bloed
De kelk en kroon van mijn perfide luister

Ik fluister wat al langer je vermoedt
Nee, luider wil ik praten; ik zal schreeuwen:
Ik ben de twijfel die je angsten voedt

Ik ben niet wie ik ben. In alle eeuwen
Van mijn verhaal mocht ik geen leven zijn
Mijn schijn zo vluchtig als de vlucht van meeuwen

Geen echt bestaan, maar razernij en pijn
Een parasiet op al mijn levenssappen
Verscholen achter een toneelgordijn

Een slechte klucht, zo moet ik je verklappen,
Is van mijn dubbelzinnigheid gemaakt
Je hebt me op mijn ziel weten te trappen

Ik ben verkracht. Onteerd ben ik. En naakt
Laat mij ons vreemde spel van schijn en wezen
Ik ben verwelkomd, tegelijk gewraakt

Geen enkel graf ben ik ooit ingeprezen
Vergeet maar niet wat zelf je aandeel is
De keren dat de doodsangst stond te lezen

Want het is zo, als ik me niet vergis,
Dat jouw lichtzinnigheid mij deed verschijnen
Jouw ijdel flirten met verdoemenis

En zonder aandacht zou ik snel verdwijnen
Voor wie niet zien wil kan ik niet bestaan
Wie niet wil voelen ondergaat geen pijnen

Je maakt en breekt me in je eigen waan

Vijfde gezang

Betrek nu eens de waarheid op jezelf
Dus geen abstracties meer, geen comfortabel
Verlangen naar het somber grafgewelf

De dreiging is reëel: ik ben geen fabel
En juist het feit dat ik geen warmte straal
Als schim, maakt jouw fortuin hoogst deplorabel

Je bent geïsoleerd in dit verhaal
De storm heeft de verbindingen verbroken
Het land oogt somber, desolaat en kaal

Daar sta je dan, van alle hulp verstoken
Je angstig spiegelbeeld weerkaatst in glas
Het liefst had je het kille raam gebroken

De ruit waarop ik wrede tekens kras
Is het mijn hand die hier de storm doet waaien
Terwijl tot nu de nacht zo helder was?

Wat zal ik oogsten als ik storm ga zaaien?
Achter je zelf ontwaar je duisternis
De leegte voedt de vrees je om te draaien

Je aarzelt tussen angst en ergernis
Het is je eigen hart dat opgewonden
De pas versnelt en niet te stuiten is

Je eigen adem die, als onomwonden
Mijn kille hand je naakte schouder raakt,
Het haar beroert dat je had opgebonden

Onrustig hijgende geluiden maakt
Waarop een slapte je heeft overvallen
Je bent het zelf die zo de strijd verzaakt

Jouw onmacht zal me mateloos bevallen
Afwezig zal ik heel aanwezig zijn
Ik ben er. Niets kan mijn plezier vergallen

Je kent me niet. Maar toch: twee glazen wijn,
Of je een gast verwacht, staan ingeschonken
Je hebt je aangekleed voor het festijn

En ongemakkelijk sta je te pronken
Een zware ketting heb je omgedaan
Met goud heb jij je lichaam vastgeklonken

Ik zal mijn armen om je middel slaan
Aan mijn genot zul jij je overgeven
Mijn adem wakkert jouw verlangen aan

Je mag me haten en me tegenstreven
Maar eindelijk (je hebt me uitgedaagd)
Moet jij je kwaadste dromen gaan beleven

Vol onmacht, door onzekerheid geplaagd
Ervaar je dat je niets meer kunt bepalen
Dat alle veiligheid is weggevaagd

Als overal mijn kille vingers dwalen
Vrijpostig ik jouw lichaam exploreer
Vermoed je welke prijs je gaat betalen

Besef je welke spijzen ik begeer
De diepten waartoe ik je ga verleiden
Het bleke lijden dat ik adoreer

Je geeft, het valt niet langer te vermijden,
Je over aan de leegte van het lot
Onmachtig val je neer in medelijden

Doorgrond mijn wreedheid. Nu ben ik jouw god
Die onverbiddelijk jouw tere wezen
Zal onderwerpen aan mijn streng gebod

Heeft het nog zin de zekerheid te vrezen
Van het voldongen feit? Want in mijn hand
Staat alles wat je weten moet te lezen.

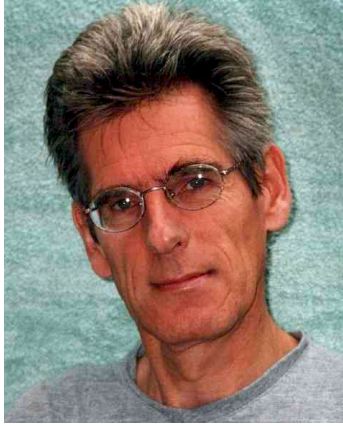
Ik neem jouw lichaam als mijn onderpand
Voel hoe ik het vol huiver ga ontbloten
Voel hoe het leeft nu het wordt overmand

Besef dat jij het bent die wordt genoten
Besef, als jij aan mij je overgeeft
Dat in dit feit jouw einde ligt besloten

Het is geen toeval dat je trilt en beeft
Als ik je wentel in mijn koele handen
De climax wordt altijd intens beleefd

Gewillig ligt jouw nek tussen mijn tanden

In deze bundel speurt Gertjan Kock naar de vampier van onze verbeelding, naar de fascinatie voor het monster in ons zelf dat wij het liefst in een vreemde projecteren. Het monster dat ons tegelijkertijd fascineert en van afschuw vervult. Dat ons laat tintelen van vitaliteit en dat onze levenskrachten aantast. Dat wij op willen zoeken en uit de weg willen gaan. Als altijd blijken Eros en Thanatos nauwe verwanten die een heftig spel opvoeren van aantrekken en afstoten, verleiden en verwonden.

In een vijftal gezangen in Danteske terzinen wordt het creatuur geschapen en tentoongesteld. Vele aspecten van zijn gecompliceerde persoonlijkheid komen aan bod. En als de regels zich ontvouwen rijst de vraag wie nu eigenlijk het monster is. De geschapene die ons leven overhoop haalt en ons bloed eist of de lezer die in woorden tot leven laat komen wat onbestaanbaar had willen blijven maar nu bezit neemt van de nacht. Zonder woorden bestaan geen leven en geen dood. Maar nu is het tijd om achterom te kijken naar wat in de schaduwen op ons wacht...